

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)
ระดับโครงการวิจัยย่อย (รหัส RDL 07/N)

สรุปรายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของนักเรียน

โรงเรียนที่ดำเนินงานในโครงการ
โรงเรียนพานพิทยาคม (รหัส 106)

เอกสารชุดโครงการ วพร. ลำดับที่ 45
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

สำนักงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (ชุดโครงการ วพร.) ซึ่งประกอบด้วยโครงการวิจัยแม่บท และโครงการวิจัยย่อยจำนวน 49 โครงการ มีโรงเรียน/สถานศึกษาใน 34 จังหวัด จำนวน 135 แห่ง เข้าร่วมการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ปัญหาของนักเรียน รวมทั้งการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการปฏิรูปทั้งโรงเรียน

ผู้บริหารและคณะครูของแต่ละโรงเรียน/สถานศึกษา ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารและการดำเนินงานการวิจัยและพัฒนา เพื่อปฏิรูปโรงเรียนและห้องเรียน ภายใต้บริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ผลการดำเนินงานตามประสบการณ์การเรียนรู้ ของโรงเรียน/สถานศึกษา 135 แห่ง จึงมีความหลากหลายแตกต่างกันไป ตามจุดเน้นเฉพาะของโรงเรียน/สถานศึกษา แต่การดำเนินงานของโรงเรียน/สถานศึกษาทุกแห่ง เหมือนกันตรงการใช้โรงเรียน/สถานศึกษาเป็นฐาน ในการส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาการรอบด้านของนักเรียน ให้เป็นไปอย่างสมดุลและเต็มความสามารถทั้งสิ้น

ในการดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการภายนอกโรงเรียน/สถานศึกษา ซึ่งเป็นคณาจารย์จากสถาบันครุศึกษาและศึกษานิเทศก์ รวม 66 คณะ จำนวน 133 คน เข้ามาทำหน้าที่เป็นนักวิจัยจากภายนอก ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ และร่วมเรียนรู้กับครู และผู้บริหารในโรงเรียน/สถานศึกษา โดยมีการปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาในหน้าที่ของตนควบคู่ไปด้วย

รายงานการวิจัยของชุดโครงการ วพร. ประกอบด้วย รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการแม่บท 1 ฉบับ และรายงานสรุปของโครงการวิจัยย่อย 49 โครงการอีก 49 ฉบับ รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับหนึ่งใน 49 ฉบับ ประกอบด้วย รายงานสรุปผลการวิจัยและพัฒนาของระดับโครงการ และของระดับโรงเรียน ซึ่งหัวหน้าโครงการวิจัยย่อย หัวหน้าโครงการวิจัยระดับโรงเรียน คณะครูและคณะนักวิจัยภายนอกได้ร่วมกันจัดทำขึ้น โดยมีนักวิจัยร่วม ซึ่งเป็นผู้ประสานงานระดับท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่ดูแลโครงการวิจัยย่อยในแต่ละภาค เป็นบรรณาธิการ และผู้สรุปสาระสำคัญนำเสนอในรายงานฉบับนี้

สำนักงานโครงการ วพร. ขอขอบคุณฝ่ายชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในการดำเนินงานชุดโครงการ วพร. ทั้งโครงการแม่บท และโครงการวิจัยย่อย ตลอดจนทั้งการจัดพิมพ์รายงานฉบับนี้ และหวังว่ารายงานนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการ

สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

พฤศจิกายน 2547

คำชี้แจง

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับหนึ่งในสี่สิบเก้าฉบับ ของรายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย วพร. ในรายงานแต่ละฉบับ จะเริ่มต้นด้วยบทสรุปการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ระดับโครงการวิจัยย่อย ตามด้วยรายงานระดับโรงเรียน ซึ่งนำเสนอผลที่เป็นนวัตกรรมการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำนวนนวัตกรรมของโรงเรียน/สถานศึกษา จะมีเท่ากับจำนวนโรงเรียน/สถานศึกษาในโครงการวิจัยย่อย วพร. แต่ละโครงการ

บทสรุปของผลการดำเนินการระดับโครงการวิจัยย่อย นอกจากจะช่วยฉายภาพรวมของกระบวนการทำงานของโครงการ โดยเน้นการเชื่อมโยงประสานการทำงานของหัวหน้าโครงการและนักวิจัยภายนอก กับผู้บริหารและครู/นักวิจัยภายในโรงเรียนแล้ว ยังได้ตอบคำถามการวิจัยระดับโครงการ เพื่อเป็นการประเมินว่าการดำเนินงานโครงการ บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยและพัฒนาหรือไม่ อย่างไร

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในรายงานนี้ เกิดขึ้นได้จากการรวมพลังของครูจำนวนมาก ครูทั้งโรงเรียนได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ มีการคิดหาวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการนำผลการประเมินนักเรียนไปวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และ/หรือแก้ปัญหานักเรียนอย่างรอบด้าน กระบวนการดำเนินงานนี้สะท้อนถึงความตั้งใจของครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนร่วมจากภายนอกในการพัฒนาตนเองและพัฒนาโรงเรียน เพื่อคุณภาพของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมหรือผลที่นำเสนอในรายงานนี้ เป็นผลที่ได้จากการดำเนินงานในช่วงเวลาเพียง 2 ปี และการดำเนินงานมิได้เป็นไปอย่างราบรื่นโดยตลอด ทุกโรงเรียน/สถานศึกษาต้องฟันฝ่าอุปสรรค ปัญหาหลากหลาย ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลที่แต่ละโรงเรียน/สถานศึกษาได้รับจึงอาจจะยังไม่สมบูรณ์ กระบวนการวิจัยและกระบวนการพัฒนายังจะต้องดำเนินต่อไป จนกว่าผลที่ได้จะเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน/สถานศึกษา และนักวิชาการสามารถใช้ผลการวิจัยและพัฒนาที่นำเสนอในรายงานนี้ เพื่อปลูกกระแสการปฏิบัติการเรียนรู้ของบุคลากรและนักเรียน ให้เข้มข้นและยั่งยืนตลอดไป ขณะเดียวกันก็สามารถร่วมกับครูและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ใช้ข้อความรู้จากประสบการณ์ของโรงเรียน/สถานศึกษาในรายงานนี้ เป็นฐานในการนำไปปฏิบัติจริง

การรายงานดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงการสรุปสาระสำคัญจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการ/โรงเรียน ผู้สนใจรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อกับผู้จัดทำรายงานและคณะนักวิจัยของโครงการวิจัยย่อยได้ตามข้อมูลที่ปรากฏในหน้าสุดท้ายของเอกสารฉบับนี้

สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

พฤศจิกายน 2547

บทสรุป (SUMMARY)
การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
ระดับโครงการวิจัยย่อย
ของโครงการ วพร. รหัส RDL 07/N
เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียน
โรงเรียนพานพิทยาคม

.....

1. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- 1.1 หัวหน้าโครงการ : นายทำนอง จีนะเมืองใจ ผู้อำนวยการโรงเรียนพานพิทยาคม
- 1.2 โรงเรียนในโครงการ : โรงเรียนพานพิทยาคม จ.เชียงราย

2. ความเป็นมาของโครงการ

โรงเรียนพานพิทยาคม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนหนึ่งที่นำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ซึ่งหลักสูตรนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ สามารถประยุกต์ความรู้ที่เรียนมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมไปถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในทุกสาระการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกเวลา สถานที่ และอาศัยหลักการบูรณาการ นอกจากนี้จากการประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานผู้เรียนไว้ในมาตรฐานที่ 5 ตัวชี้วัดที่ 2 ซึ่งระบุให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้ โรงเรียนพานพิทยาคมให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา แต่เมื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนพบว่านักเรียนเป็นจำนวนมากยังขาดทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน เมื่อผู้บริหารได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (โครงการวพร.) จากพันธมิตรด้านการศึกษา จึงยินดีศึกษาและรับโครงการนี้เข้าเป็นส่วนหนึ่ง ของการบริหารจัดการด้านวิชาการภายในโรงเรียน และนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะครูอย่างเร่งรีบ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากคณะครูอาจารย์ของโรงเรียน โดยมีจุดเน้นร่วมกันที่จะพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สอดแทรกทักษะการสื่อสารภายในวิชาต่าง ๆ

3. ประเด็นปัญหาวิจัย

จากการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของโรงเรียน (SWOT) และการสัมมนาทางวิชาการเรื่องคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนพานพิทยาคม ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา พบว่า นักเรียนโรงเรียนพานพิทยาคมยังขาดทักษะการสื่อสาร ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทำให้การเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีปัญหาทางด้านการติดต่อสื่อสาร และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น คณะครูผู้สอนจึงมีความเห็นร่วมกัน ที่จะพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการ สอดแทรกทักษะการสื่อสารภายในวิชาต่าง ๆ เป็นจุดเน้นร่วมกันทั้งโรงเรียน

4. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 4.1 เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นทักษะการสื่อสารภายในวิชา
- 4.2 เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสารภายในวิชาของครู
- 4.3 เพื่อพัฒนาสมรรถภาพครูในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารภายในวิชา
- 4.4 เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการ วิธีการ และเทคนิคการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปยังโรงเรียนในสหวิทยาเขตพานป่าแดด

5. คำถามวิจัยระดับโครงการ

5.1 คำถามวิจัยของครู

- ครูจะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นทักษะการสื่อสารได้อย่างไร
- ครูจะมีวิธีการในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียนได้อย่างไร
- การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารภายในวิชาจะเสริมสร้างทักษะการสื่อสารให้แก่นักเรียนอย่างไร

5.2 คำถามวิจัยของผู้บริหาร

- จะบริหารงานวิชาการและจัดปัจจัยเกื้อหนุนต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของครูอย่างไร

- จะจัดระบบนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารให้แก่นักเรียนได้อย่างไร
- จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้รับรู้ มีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบสอดคล้องทักษะการสื่อสารภายในวิชาอย่างไร
- การบริหารจัดการส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นทักษะการสื่อสารอย่างไร

5.3 คำถามวิจัยของนักวิจัยภายนอก

- จะพัฒนาสมรรถภาพครูในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบสอดคล้องทักษะการสื่อสารอย่างไร

6. กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนพานพิทยาคม ดำเนินการใน 10 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การริเริ่มและเตรียมการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยผู้บริหารนำแนวคิดของโครงการ วพร.เข้าสู่ที่ประชุมคณะครูเพื่อพิจารณาความพร้อมของการดำเนินโครงการ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานวิจัยในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความตระหนักและกำหนดประเด็นปัญหาวิจัยและยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักเริ่มโดยการเชิญนักวิจัยภายนอกเข้าร่วมประชุมกับคณะครู และมีการ กำหนดกรอบ แนวคิด และประเด็นการวิจัยร่วมกัน เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาบุคลากร มีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องทักษะการสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา พัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านวิชาการตามจุดเน้น 4 ด้าน (การจัดปัจจัยเกื้อหนุน การนิเทศภายใน การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการประเมินโครงการ)

ขั้นตอนที่ 4 ยุทธศาสตร์การดำเนินการปฏิรูปทั้งโรงเรียน คือ ให้ทุกคนศึกษาเรียนรู้และทำวิจัยปฏิบัติการไปตามความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมของแต่ละบุคคล ในปีแรก โดยนักวิจัยหลัก นักวิจัยภายนอก และผู้เชี่ยวชาญให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและวิธีการเป็นระยะ ๆ ในปีที่สอง จะเน้นย้ำให้ทุกคนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาตามจุดเน้นที่เข้มข้นขึ้น และอาศัยการนิเทศติดตามของนักวิจัยหลัก ผู้บริหาร และนักวิจัยภายนอก เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนงานปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของบุคลากรทุกฝ่าย การดำเนินการในทุกภาคเรียน ครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดคล้องทักษะการสื่อสารในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ ในแผนเน้นย้ำให้มีการวิจัยปฏิบัติการไปด้วยโดยประยุกต์ใช้กระบวนการ PDCA ในการดำเนินการ ส่วนของผู้บริหารกำหนดแผนการบริหารจัดการตามจุดเน้น 4 ด้านของผู้บริหาร รวมทั้งวางแผนการวิจัยปฏิบัติการของผู้บริหารด้วย และใน ส่วนนักวิจัยภายนอกจัดทำแผนการพัฒนาศมรรถภาพครูและผู้บริหาร และวางแผนการวิจัยและพัฒนาไปด้วย

ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนาตัวบ่งชี้วิธีการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้น โรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการวิจัยเพื่อจัดทำตัวบ่งชี้ร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ทักษะการสื่อสารของนักเรียน ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการทั้งในส่วน of นักเรียน ครู ผู้บริหาร และนักวิจัยภายนอก

ขั้นตอนที่ 7 การจัดทำเครื่องมือวิจัย โรงเรียนดำเนินการให้ทุกฝ่ายจัดทำเครื่องมือวิจัย โดยเริ่มที่มีการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้เพื่อออกแบบเครื่องมือการวิจัยซึ่งมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่นแบบประเมินทักษะการสื่อสารของนักเรียน แบบการประเมินตนเองของครู แบบการนิเทศติดตามของผู้บริหาร และแบบสังเกตการสอนและการสัมภาษณ์ของนักวิจัยภายนอก

ขั้นตอนที่ 8 การปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการพร้อมกันไปในทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยในส่วนของครูผู้สอนมีทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนา และวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่พบ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการตามจุดเน้น 4 ด้านควบคู่ไปกับการวิจัยของผู้บริหาร ในระยะ 2 ปีของการดำเนินโครงการ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานในแต่ละปี

ขั้นตอนที่ 9 การเผยแพร่ผลงานและขยายผล โรงเรียนขยายผลการดำเนินภายในปีที่สองของโครงการ โดยเผยแพร่ผลงานไปสู่โรงเรียนในสหวิทยาเขตพานป่าแดง วิธีการคือผู้บริหารนำเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนนครวิทยาคม โรงเรียนบ้านอ้อวิทยาคม โรงเรียนพานพิเศษพิทยา และโรงเรียนป่าแดงวิทยาคม จากนั้นผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนนำเสนอสาระของโครงการ ต่อที่ประชุมของแต่ละโรงเรียนต่อไป

ขั้นตอนที่ 10 การประเมินโครงการ มีการประเมินความสำเร็จของโครงการตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ ส่วน of นักเรียนใช้แบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) แบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบเลือกตอบ และแบบคำถามปลายเปิด ประเมินนักเรียนทั้งโรงเรียน จากนั้นแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วน of ครูใช้แบบประเมินตนเองซึ่งเป็นแบบประมาณค่าและจัดอันดับคุณภาพจากครูผู้สอน แล้วนำมาหาฐานนิยมระดับคุณภาพเป็นกลุ่มสาระ และเป็นระดับโรงเรียน ส่วน of ผู้บริหารใช้แบบสอบถามการจัดปัจจัยเกื้อหนุนและการนิเทศติดตาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบจากครู เก็บข้อมูลแล้วนำมาหา

ค่าเฉลี่ย และในส่วนของนักวิจัยภายนอก ใช้แบบสอบถามครูและผู้บริหารแบบประมาณค่าแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย

7. ผลการวิจัยระดับโครงการ

7.1 คำถามการวิจัยของครู

7.1.1 ครูจะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นทักษะการสื่อสาร โดยการทำวิจัยปฏิบัติการทั้งในรูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนา และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา มีการทำวิจัยอย่างเป็นวงรอบ (CAR) ในประเด็นที่ตนเองสนใจ นอกจากนี้มีการประยุกต์ใช้ขั้นตอน PDCA ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วย

7.1.2 ครูจะมีวิธีการในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารภายในวิชาของตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตรและเลือกหัวเรื่อง (Theme) มีการระดมพลังสมองครู/นักเรียน กำหนดโครงการสอนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต การศึกษาเอกสารต่าง ๆ และการกำหนดหัวเรื่องให้แปลก

ขั้นที่ 2 พัฒนาหัวเรื่อง โดยกำหนดเวลาในการสอน และวัตถุประสงค์ในการสอนให้ชัดเจน

ขั้นที่ 3 แหล่งข้อมูล มีการกำหนดแหล่งข้อมูล และมีการศึกษา สำรวจแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูสามารถนำมาใช้ในการสอนได้

ขั้นที่ 4 การพัฒนากิจกรรมการเรียน โดยกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน การใช้ประโยค 2 – 3 ประโยคเพื่อให้เห็นภาพรวม การกำหนดสื่อการเรียนการสอน วิธีการวัดผลประเมินผล รูปแบบการสอน และการสร้างกิจกรรมข้ามวิชา เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การสร้างกิจกรรม ให้มีความต่อเนื่องกับการพัฒนากิจกรรม สามารถเปลี่ยนแปลง และแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ดำเนินการตามวัตถุประสงค์โดยตลอด นักเรียนและครูต้องพบกันเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและกำกับการดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 6 การประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยวิธีการ คือ นักเรียนสามารถประเมินตนเอง ครูสามารถกำกับความก้าวหน้าของนักเรียนโดยตลอด และครูสามารถนำการวัดผลแบบหลากหลายมาใช้ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

ขั้นที่ 7 การประเมินผลกิจกรรม นักเรียนสามารถประเมินผลกิจกรรมโดยรวมได้เช่น มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น จุดเด่นจุดด้อยของกิจกรรม

ขั้นที่ 8 การเปลี่ยนแปลงข้อมูลกิจกรรมเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ผู้สอนต้องตัดสินใจว่าจะสอนแบบบูรณาการแบบใด จะสอนสอดแทรกวิชาต่าง ๆ ด้วยตนเองเพียงคนเดียว หรือสอนร่วมกับผู้อื่น หากต้องการสอนบูรณาการร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนต้องประชุมวางแผนการสอนร่วมกัน โดยตกลงกันว่าจะใช้วิชาใดเป็นแกน วิชาอื่นที่จะร่วมบูรณาการต้องมี

การวิเคราะห์สาระเนื้อหาจากหลักสูตร ว่ามีเรื่องใดที่เหมาะสม ที่จะบูรณาการกับวิชาที่เป็นแกนได้บ้าง จากนั้นจึงวางแผนการดำเนินการร่วมกันต่อไป

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสารของครู ได้ข้อค้นพบว่า วิธีการนี้สามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สูงขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดีขึ้นในระดับที่น่าพึงพอใจ นอกจากนี้นักเรียนยังมีทักษะทางด้านสังคม และมีเจตคติต่อการทำงานร่วมกันในระดับที่ดีมากอีกด้วย

7.1.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารภายในวิชาจะเสริมสร้างทักษะการสื่อสารให้แก่ นักเรียน ดังนี้

- ด้านการฟัง นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะในการฟัง กล่าวคือ สามารถแยกแยะความแตกต่างของสิ่งที่รับฟังได้ จดจำรายละเอียดของสิ่งที่ฟังได้ แสดงสีหน้าท่าทางที่บ่งบอกถึงความพอใจในการฟัง

- การอ่าน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการอ่านอยู่ในระดับดีมาก กล่าวคือ สามารถเข้าใจสาระสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ จดจำสิ่งที่อ่าน สามารถใช้ประโยชน์จากวิธีการนำเสนอได้ เป็นต้น

- การพูด นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการพูดอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ สามารถพูดถ่ายทอดความคิดเห็นได้ ใช้สำนวนภาษาได้เหมาะสม แสดงสีหน้าท่าทางประกอบการพูดได้ เป็นต้น

- การเขียน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการเขียนอยู่ในระดับดีมาก คือ สามารถใช้ภาษาเขียนถ่ายทอดความคิดของตนเองได้ ใช้ภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องชัดเจน สามารถเขียนเรื่องราวที่สอดคล้องกับประสบการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

7.2 คำถามวิจัยของผู้บริหาร

7.2.1 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการและจัดปัจจัยเกื้อหนุนต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของครู โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนโดยครูทุกคนมีส่วนร่วม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารและการวิจัยชั้นเรียน จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และคอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ จัดตารางสอนและห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนให้ติดต่อกัน 2 คาบ การจัดห้องที่มีโสตทัศนูปกรณ์พร้อมต่อการฝึกทักษะการนำเสนอผลงาน พัฒนาบรรยากาศ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พัฒนาศูนย์สารสนเทศวิชาการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน จัดระบบดูแลนักเรียน นำครูและนักเรียนไปศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา

7.2.2 การนิเทศภายในเพื่อติดตามโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ดำเนินการโดยการประชุมติดตามงาน จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จัดทำเอกสารความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาที่กำลังดำเนินการอยู่แจกให้ครูเป็นระยะ ๆ ได้แก่ เอกสารความรู้

เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน การเขียนโครงร่างการวิจัย การรายงานการวิจัย ตัวอย่างแผนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น รวมทั้งกำหนดปฏิทินการส่งงาน ของครูเป็นรายเดือน เพื่อให้ครูได้ส่งงานทันตามกำหนดเวลา ซึ่งงานที่ต้องส่งคือ แผนการจัดการเรียนรู้ รายงานการวิจัยในชั้นเรียน รายงานผลการประเมินตนเองในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องกับ ทักษะการสื่อสาร ซึ่งปรากฏผลว่าครูส่งแผนการจัดการเรียนรู้ รายงานผลงานและรายงานการวิจัยทุกคน

7.2.3 ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้รับรู้มีส่วนร่วม และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบสอดคล้องกับทักษะการสื่อสารภายในวิชา โดยการ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และ คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษร่วมกับ โรงเรียนสอนภาษา NAVA โดยจัดครูชาวต่างประเทศมาสอนเสริมให้นักเรียน

7.2.4 ผู้บริหารประเมินผลโครงการเพื่อทราบผลกระทบของการบริหารจัดการตามจุดเน้น โดยให้คณะกรรมการจัดทำปัจจัยความสำเร็จของโครงการในด้านผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการดำเนินงาน ของครู ผู้บริหาร และความสำเร็จในภาพรวมของโครงการ จากนั้นให้คณะกรรมการสร้างเครื่องมือ ประเมินผลโครงการ ในด้านนักเรียนเป็นแบบประเมินผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน แบบ ประเมินตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครู แบบประเมินการจัดปัจจัยเกื้อหนุนของ ผู้บริหาร และแบบประเมินความสำเร็จของโครงการ แล้วนำไปประเมินตามระยะเวลาที่กำหนด

7.3 คำถามวิจัยของนักวิจัยภายนอก

การพัฒนาสมรรถภาพครูในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบสอดคล้องกับทักษะการ สื่อสารของนักวิจัยภายนอก กระทำในหลายรูปแบบดังนี้ การร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือกับคณะครูและ ผู้บริหาร ในการประชุมประจำเดือน สังเกตการณ์สอนของครู จัดประสบการณ์ทางวิชาการให้แก่คณะครูโดย การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาตามจุดเน้นของโรงเรียน ร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับคณะครูของโรงเรียนตามเวลาที่เอื้ออำนวย เป็นต้น

8. การเรียนรู้และข้อค้นพบอื่นๆ

นักเรียน

ผลที่เกิดจากการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ตามตัวแปรการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องกับ ทักษะการสื่อสาร นอกจากทำให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสารดีขึ้นทั้งด้านการ ฟัง พูด อ่าน และเขียนแล้ว ยัง ปรากฏว่านักเรียนมีพัฒนาด้านอื่น ๆ ดีขึ้นตาม เช่น

- ทางสังคม นักเรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยเฉพาะเมื่อมีการใช้ทักษะการสื่อสารในการปฏิบัติงานร่วมกัน
- นักเรียนมีความกล้าในการแสดงออก ทั้งในด้านการพูด และการแสดงออก

- เจตคติ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกตระหนักและเห็นคุณค่าในการเรียน การทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบในการเรียน และมีทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ครู

การปฏิบัติงานตามโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในช่วง 2 ปี ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้หลายประการ เช่น

- ครูเกิดความรู้ ความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกทักษะการสื่อสารในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

- ครูพัฒนาเทคนิคเพิ่มเติม ในการสอนแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสารในรายวิชาที่สอนเช่น เทคนิคกระบวนการกลุ่ม การจัดทำโครงการ เทคนิคการสอนแนวพุทธวิธี กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

- ครูเกิดทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีคุณค่าของการทำงานร่วมกัน

- ครูมีความพึงพอใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสาร

ผู้บริหาร

ผู้บริหาร เกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น

- ทราบปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ต่อการดำเนิน โครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

- เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญ ของการประสานความร่วมมือของคณะครู รวมทั้งนักวิจัยภายนอก ชุมชน ในการดำเนินโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

- เรียนรู้เจตคติของครูเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

นักวิจัยภายนอก

นักวิจัยภายนอกเกิดการเรียนรู้หลายประการ คือ

- รู้และเข้าใจลักษณะการทำงานด้านการวิจัยและพัฒนาของครู และการสอนนักเรียนเพื่อให้เกิดทักษะการสื่อสาร

- เรียนรู้รูปแบบที่ดีของการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

- เกิดทักษะการสัมภาษณ์ พูดคุย และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและผู้บริหาร โรงเรียน

- เรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการด้านการเสริมสมรรถภาพ ความเป็นนักวิจัยของครูและผู้บริหาร

- เรียนรู้ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการทำงานตามโครงการของครู

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)
ระดับโรงเรียน

บทสรุป

นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
เรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของนักเรียน

ของ

โรงเรียนพานพิทยาคม (106)

อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยย่อย วพร. รหัส RDL 07/N

#

3) การมีจุดเน้นในการปฏิรูป เนื่องด้วยประเด็นการปฏิรูปการเรียนรู้มีมากจึงเป็นการยากที่จะทำให้สำเร็จพร้อมกันในเวลาจำกัด โครงการ วพร.จึงกำหนดให้แต่ละโครงการมีจุดเน้นในการปฏิรูปซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการโรงเรียนเป็นหลัก

4) การใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือ กระบวนการวิจัยและพัฒนา (หรือ R & D) เป็นกระบวนการที่หลักในการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิจัย (R) และขั้นตอนการพัฒนา (D) ขั้นตอนการวิจัยเป็นการแสวงหาความรู้หรือแนวทางการพัฒนาที่เป็นระบบ มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของความรู้หรือแนวทางนั้น จากนั้นจึงมีการนำไปใช้ซึ่งเรียกว่า การพัฒนาตามแนวทางหรือวิธีการนั้น ๆ การวิจัยและพัฒนาในชุดโครงการ วพร. สามารถกระทำซ้ำกันหลายครั้งหรือหลายรูปจนมั่นใจในแนวทางที่พัฒนาขึ้น รูปแบบอาจมีลำดับดังนี้ คือ $R_1 \rightarrow D_1 \rightarrow R_2 \rightarrow D_2$ หรือ $D_1 \rightarrow R_1 \rightarrow D_2 \rightarrow R_2$ ก็ได้

2.2 หลักการและแนวคิดของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้น

- 1) ตัวแปรตาม : ทักษะการสื่อสารของนักเรียน
- 2) ตัวแปรต้น : การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

3. บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนพานพิทยาคม ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ห่างจากอำเภอเมืองจากจังหวัดเชียงราย ประมาณ 50 กิโลเมตร เป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอนขนาดใหญ่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ มีเนื้อที่ 25 ไร่ มีอาคารประกอบด้วยอาคารเรียน 4 หลัง หอประชุม 1 หลัง โรงฝึกงาน 3 หลัง และมีห้องเรียนรวมกันทั้งสิ้น จำนวน 50 ห้องเรียน

โรงเรียนจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบันมี นักเรียนรวมกันทั้งสิ้น 2,006 คน แยกเป็นนักเรียนชาย จำนวน 856 คน นักเรียนหญิง 1,150 คน

บุคลากรของโรงเรียน ประกอบด้วยสายบริหาร จำนวน 5 คน ผู้บริหารสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับ 9 โรงเรียนมีครู จำนวน 82 คน ลูกจ้างประจำ 13 คน

ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนพานพิทยาคม คือ เป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภออน

สภาพทางสังคม เศรษฐกิจของนักเรียนส่วนมากมีฐานะยากจน สภาพชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่เป็นสังคมเกษตรกรรม ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีรายได้เฉลี่ยค่อนข้างต่ำ

4. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

- 4.1 เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารของนักเรียน
- 4.2 เพื่อช่วยให้ครูพัฒนานักเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 4.3 เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมครูในการพัฒนา/ปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน

4.4 เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมพัฒนาจากภายนอกโรงเรียนสามารถเสริมสร้างสมรรถภาพครูและผู้บริหารโรงเรียน/สถานศึกษาในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

5. ยุทธศาสตร์การปฏิรูปทั้งโรงเรียน

5.1 ยุทธศาสตร์ของครู

5.1.1 ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียน การบูรณาการที่ใช้มีลักษณะบูรณาการแบบสอดแทรกในเนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ และทักษะการสื่อสารของนักเรียนแสดงออกมาในรูปของการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในรายวิชาต่าง ๆ ที่ผู้สอนรับผิดชอบดำเนินการในรายวิชานั้น ๆ

5.1.2 ครูใช้เทคนิควิธีสอนแบบสอดแทรกในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ โดยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้ง 4 ประเภทตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนทุกรายวิชา นอกจากนี้ครูจัดกิจกรรมเสริมทักษะการสื่อสารภายนอกห้องเรียน เช่น การพูดในที่สาธารณะ การได้วาที การแสดงละคร เป็นต้น

5.1.3 ครูใช้วิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชา และกำหนดให้ทักษะการสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกรายวิชา เครื่องมือในการประเมินผลนอกจากใช้แบบทดสอบประจำรายวิชาแล้ว ครูยังใช้วิธีการสังเกต โดยที่ทั้งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสังเกต

5.1.4 ครูทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน 2 แบบ คือ แบบพัฒนาการเรียนรู้ และแบบแก้ปัญหา กล่าวคือ ครูสร้างนวัตกรรมเพื่อฝึกทักษะการสื่อสารให้กับนักเรียน เช่น ทักษะการนำเสนอในวิชาภาษาไทย จากนั้นตรวจสอบผลการฝึกทักษะกับนักเรียนในชั้นเรียนวิชาภาษาไทย และมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่อง การวิจัยแบบแก้ปัญหา โดยครูออกแบบนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาด้านทักษะการสื่อสารของนักเรียน เช่น นักเรียนมีปัญหาการพูดหน้าชั้น ครูจึงสร้างแบบฝึกทักษะการพูดนำเสนอในลักษณะต่าง ๆ โดยเน้นให้นักเรียนออกไปพูดหน้าชั้น และให้เพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ สะท้อนประสบการณ์การพูดของนักเรียนแต่ละคน

5.2 ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียน/ฝ่ายวิชาการ

ผู้บริหารโรงเรียนพานพิทยาคมดำเนินยุทธศาสตร์ต่อไปนี้ในกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

5.2.1 การจัดปัจจัยเกื้อหนุน จัดให้มีการอบรมทักษะการบูรณาการสอดแทรก และการวิจัยชั้นเรียน จัดซื้ออุปกรณ์และคอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ จัดตารางสอนที่เอื้อต่อการวิจัยปฏิบัติการของครู พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน พัฒนาศูนย์สารสนเทศทางวิชาการ นำบุคลากรไปศึกษาดูงานด้านการปฏิรูปการเรียนรู้

5.2.2 การนิเทศ จัดการนิเทศภายในแบบเครือข่าย และแบบตัวต่อตัว การนิเทศแบบเครือข่ายเป็นการนิเทศแบบไล่ลำดับเริ่มจากผู้ช่วยฝ่ายวิชาการนิเทศหัวหน้ากลุ่มวิชา หัวหน้ากลุ่มวิชานิเทศครูผู้สอน ส่วนการนิเทศแบบตัวต่อตัวหมายถึงการนิเทศของนักวิจัยหลัก หรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการนัดหมายพูดคุยกันเป็นคราวๆ ไป

5.2.3 การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบ

5.2.4 การประเมิน โครงการ เร่งรัดให้มีการจัดทำตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ จัดทำแบบประเมินทักษะการสื่อสาร เมินทักษะการเรียนรู้ของครู และนักเรียน

5.3 ยุทธศาสตร์ของนักวิชาการ/ผู้มีส่วนร่วมพัฒนาจากภายนอกโรงเรียน

นักวิจัยภายนอกใช้ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูและผู้บริหารโรงเรียนดังต่อไปนี้ การประชุมเพื่อชี้แจงและวางแผนดำเนินการร่วมกับคณะครูในโรงเรียน การนิเทศติดตาม การพบปะพูดคุยทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการสังเกตการสอนของครูในโรงเรียน

6. กระบวนการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โรงเรียนมีการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ใน 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การริเริ่มและเตรียมการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยผู้บริหารรับแนวคิดโครงการ วพร. และนำไปประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อรับทราบและร่วมดำเนินการ

ขั้นที่ 2 การสร้างความตระหนักและกำหนดประเด็นปัญหาวิจัยและยุทธศาสตร์การดำเนินงานโรงเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จากนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาและกำหนดประเด็นการวิจัยซึ่งเป็นจุดเน้นของโครงการ

ขั้นที่ 3 การพัฒนาบุคลากร ใช้วิธีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและแจ้งให้ทราบในเรื่องต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้ การวิจัย การทำงานแบบมีส่วนร่วม การนิเทศภายใน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และวิจัย ใช้การประชุมปฏิบัติการ

ขั้นที่ 4 ยุทธศาสตร์การดำเนินการปฏิรูปทั้งโรงเรียน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ปฏิรูปทั้งโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียนโดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียน

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนงานปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของบุคลากรทุกฝ่าย ประกอบด้วยแผนงานปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของครู แผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของผู้บริหาร และแผนงานปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัยภายนอก

ขั้นที่ 6 การพัฒนาตัวบ่งชี้ วิธีการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้น โรงเรียนได้จัดทำตัวบ่งชี้ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ทักษะการสื่อสารของนักเรียนจำนวน 4 ข้อ ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของครูจำนวน 3 ข้อ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ จำนวน 3 ข้อ

ขั้นที่ 7 การจัดทำเครื่องมือวิจัย โรงเรียนมีดำเนินการจัดทำเครื่องมือวิจัย โดยให้คณะกรรมการดำเนินการวิจัยของโรงเรียนเป็นผู้วิเคราะห์และจัดตัวบ่งชี้ทั้งในส่วนที่เป็นทักษะการสื่อสารของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนของครู และการบริหารงานของผู้บริหารที่เกี่ยวกับโครงการ แล้วจึงทำแบบประเมินผลความสำเร็จตามตัวบ่งชี้นั้น ๆ ส่วนนักวิจัยภายนอกเป็นผู้ดำเนินการจัดทำตัวบ่งชี้และเครื่องมือวิจัยด้วยตนเอง

ขั้นที่ 8 การปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา ครูผู้สอนบรรจุแผนการสอนที่มีการบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาต่าง ๆ การสอนดำเนินไปทั้งในแนวทางพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน ทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน และเมื่อพบปัญหา หรือจุดที่ควรแก้ไขที่เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารของนักเรียน ครูผู้สอนก็จะดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนตามประเด็นปัญหานั้น ๆ

ขั้นที่ 9 การเผยแพร่ผลงานและขยายผล โรงเรียนได้เผยแพร่ผลงานให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ในสหวิทยาเขตพานป่าแดด โดยผู้บริหารเป็นผู้นำเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนในสหวิทยาเขตพานป่าแดด คือ โรงเรียนนครวิทยาคม โรงเรียนแม่ฮ้อวิทยาคม โรงเรียนพานพิเศษพิทยาคม และโรงเรียนป่าแดดวิทยาคม

ขั้นที่ 10 การประเมินโครงการ โรงเรียนจัดมีการประเมินความสำเร็จของโครงการตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ทั้งในส่วนของนักเรียน ครู และผู้บริหาร โดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลดังในขั้นตอนที่ 7 การประเมินผลมีทั้งในเชิงปริมาณ และในเชิงคุณภาพ

7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

7.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในการวัดตัวแปรตาม

การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินตนเองด้านทักษะการสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ทำแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบเลือกตอบ และแบบคำถามปลายเปิด จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และใช้การพรรณนาข้อมูล

7.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้อง

- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู ทำโดยให้ครูประเมินตนเองด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบสอดคล้องทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า และจัดอันดับคุณภาพจากครูผู้สอน จำนวน 76 คน จากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าฐานนิยมระดับคุณภาพ ทั้งเป็นกลุ่มสาระและเป็นระดับโรงเรียน นอกจากนี้ใช้การวิเคราะห์จากการสังเกตการสอนและการสัมภาษณ์นักเรียนของครู
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้บริหาร จัดทำโดยผู้บริหารให้ครูตอบสอบถามการจัดปัจจัยเกื้อหนุนและการนิเทศ กำกับติดตาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ย และใช้การพรรณนาข้อมูล
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักวิจัยภายนอก โดยนักวิจัยภายนอกใช้วิธีการสังเกตการสอนของครู การสัมภาษณ์ครูและผู้บริหาร จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณและคุณภาพ

8. นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

8.1 นวัตกรรมของครู

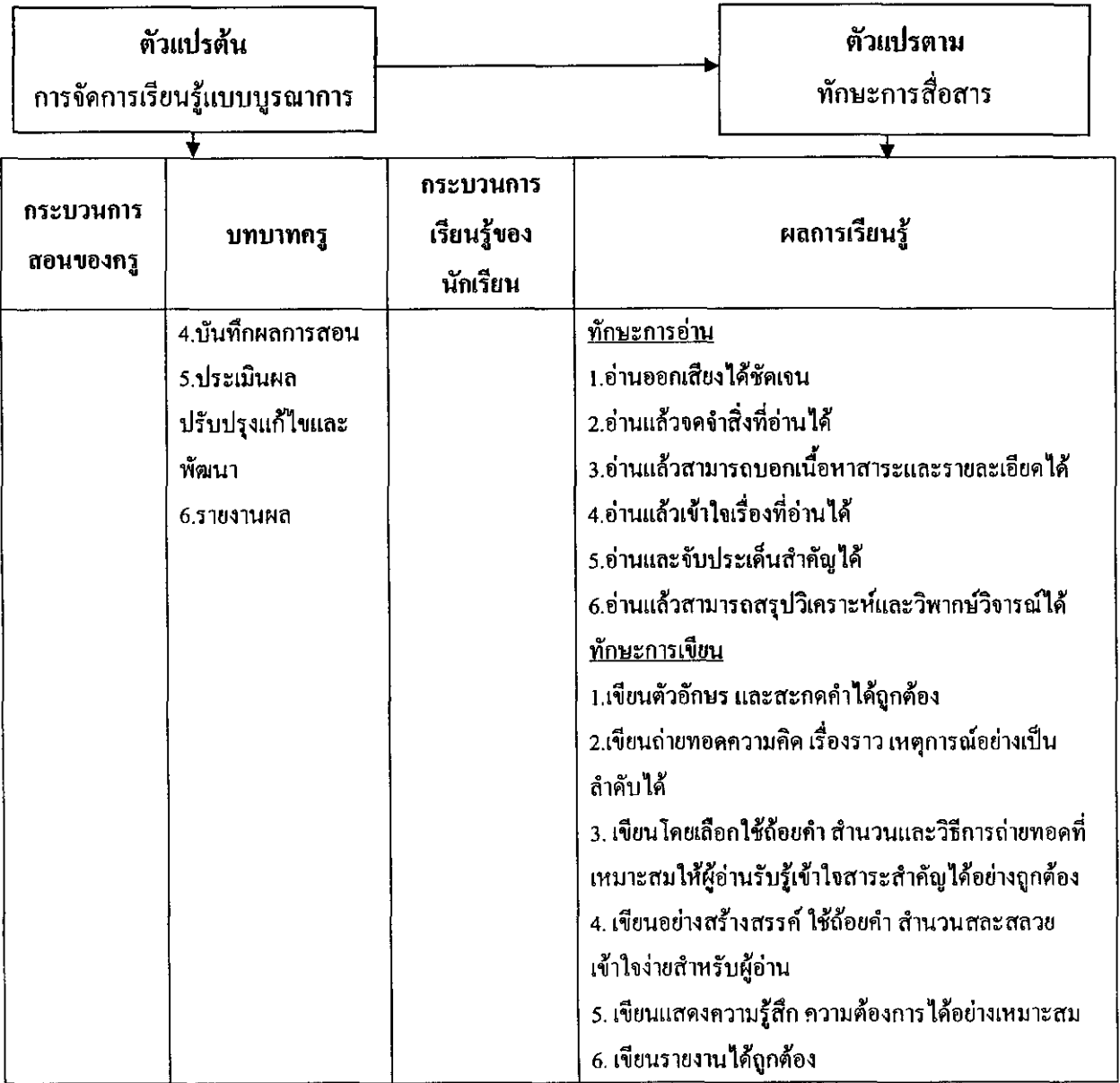
จากการดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นระยะเวลา 2 ปี โรงเรียนได้นวัตกรรมดังต่อไปนี้

8.1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อ เสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียน โรงเรียนพานพิทยาคม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารของนักเรียนโรงเรียนพานพิทยาคม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่สอดคล้องทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนของทุกรายวิชาอย่างผสมกลมกลืนกัน นักเรียนทุกคนมีโอกาสดูแสดงออกถึงทักษะการสื่อสารทั้งหมดอย่างเท่าเทียมกัน ตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในเนื้อหาวิชานั้น ๆ ทั้งนี้ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้และใช้ทักษะการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

แผนผังแสดงตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสารของโรงเรียนพานพิทยาคม

8.1.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายในวิชาแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสาร มีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. การเตรียมการสอนแบบบูรณาการ มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.1 วิเคราะห์หลักสูตรและเลือกหัวเรื่อง (Theme) มีการระดมพลังสมองครู/นักเรียน กำหนดโครงการสอนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต การศึกษาเอกสารต่าง ๆ และการกำหนดหัวเรื่องให้แคบลง

1.2 พัฒนาหัวเรื่อง โดยกำหนดเวลาในการสอน และวัตถุประสงค์ในการสอนให้ชัดเจน

1.3 แหล่งข้อมูล กำหนดแหล่งข้อมูล และ มีการศึกษา สรรวหาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูสามารถนำมาใช้ในการสอนได้

1.4 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน การใช้ประโยค 2 – 3 ประโยคเพื่อให้เห็นภาพรวม การกำหนดสื่อการเรียนการสอน วิธีการวัดผลประเมินผล รูปแบบการสอน และการสร้างกิจกรรมข้ามวิชา เป็นต้น

1.5 การสร้างกิจกรรม ให้มีความต่อเนื่องกับการพัฒนากิจกรรม สามารถเปลี่ยนแปลง และแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการตามวัตถุประสงค์โดยตลอดบทเรียน และผู้สอนต้องพบกันเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและกำกับการดำเนินกิจกรรม

1.6 การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยวิธีการ คือ ผู้เรียนสามารถประเมินตนเอง ครูสามารถกำกับการก้าวหน้าของผู้เรียนโดยตลอด และครูสามารถนำการวัดผลแบบหลากหลายมาใช้ ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน

1.7 การประเมินผลกิจกรรม ผู้เรียนสามารถประเมินผลกิจกรรมโดยรวมได้ เช่น มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น จุดเด่นจุดด้อยของกิจกรรม

1.8 การเปลี่ยนแปลงข้อมูลกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2. วิธีดำเนินการ

ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ผู้สอนต้องตัดสินใจว่าจะสอนแบบบูรณาการ แบบใด จะสอนสอดแทรกวิชาต่าง ๆ ด้วยตนเองเพียงคนเดียว หรือสอนร่วมกับผู้อื่น หากต้องการสอนบูรณาการร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนต้องประชุมวางแผนการสอนร่วมกัน โดยตกลงกันว่าจะใช้วิชาใดเป็นแกน วิชาอื่นที่จะร่วมบูรณาการต้องมีการวิเคราะห์สาระเนื้อหาจากหลักสูตรว่ามีเรื่องใดที่เหมาะสมที่จะบูรณาการกับวิชาที่เป็นแกนได้บ้าง จากนั้นจึงวางแผนการดำเนินการร่วมกันต่อไป

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสารของครู ได้ข้อค้นพบว่า วิธีการนี้สามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สูงขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดีขึ้นในระดับที่น่าพึงพอใจ นอกจากนี้พบผู้เรียนยังมีทักษะทางด้านสังคม และมีเจตคติต่อการทำงานร่วมกันในระดับที่ดีมากอีกด้วย

8.2 นวัตกรรม/ การสนับสนุนส่งเสริม ของผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของครู โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยครูทุกคนมีส่วนร่วม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารและการวิจัย ในชั้นเรียน จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ จัดตารางสอนและห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดคาบเรียนติดกัน 2 คาบ การจัดห้องที่มีโสตทัศนูปกรณ์พร้อมต่อการฝึกทักษะการนำเสนอผลงาน พัฒนาบรรยากาศสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน (ห้องสมุดโรงเรียน, ห้องสมุดหมวดวิชา) แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พัฒนาศูนย์สารสนเทศวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับครู จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดให้ครูเป็นที่ปรึกษา 14 คน ต่อนักเรียน 25 คน นำครูและ

บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านการปฏิรูปการศึกษา นิเทศติดตามและจัดทำเอกสารประกอบการนิเทศ ในเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องทักษะการสื่อสาร และการวิจัยในชั้นเรียน ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบ จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษร่วมกับโรงเรียนสอนภาษา NAVA โดยจัดครู ชาวต่างประเทศมาสอนเสริม จัดทำตัวบ่งชี้ ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และความสำเร็จของโครงการ จัดทำแบบ ประเมินทักษะการสื่อสาร เก็บข้อมูลผลการประเมินทักษะการสื่อสารของนักเรียน และสังเกตการสอน

8.3 นวัตกรรม/ การสนับสนุนส่งเสริม ของผู้มีส่วนร่วมพัฒนาจากภายนอก : การพัฒนา สมรรถภาพครูและผู้บริหารในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง โรงเรียน

นักวิจัยภายนอกมีกระบวนการพัฒนาสมรรถภาพครูและผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้ คือ

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ แบบสอดคล้องทักษะ การสื่อสารภายในวิชา แก่คณะครูในโรงเรียน

- นิเทศ ติดตาม ผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครู

- ร่วมประชุมกับผู้บริหารและคณะครูเพื่อรับฟังการนำเสนอผลงานของครู

- วิจัยเชิงการประเมินผลการทำงานของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในโครงการวิจัยและ พัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

- ประเมินผลและสรุปรายงานผลการดำเนินงานพัฒนาสมรรถภาพครูและผู้บริหาร โรงเรียน

9. ผลการใช้นวัตกรรม

จากการดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในระยะเวลา 2 ปี เกิดผลดังต่อไปนี้

9.1 ผลการเรียนรู้

9.1.1 ด้านผู้เรียน

นักเรียนมีผลงานด้านการเขียนมากที่สุด (ร้อยละ 58.5) รองลงมาได้แก่ผลงานด้านการพูด (ร้อยละ 32.4) โดยที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลงานทางด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน มาก ที่สุด ระดับชั้นที่มีผลงานน้อยที่สุดได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผลการเรียนรู้ด้านคุณภาพของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

- การฟัง นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะในการฟัง กล่าวคือ สามารถแยกแยะความแตกต่าง ของสิ่งที่รับฟังได้ จดจำรายละเอียดของสิ่งที่ฟังได้ แสดงสีหน้าท่าทางที่บ่งบอกถึงความพอใจการในฟัง

- การอ่าน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการอ่านอยู่ในระดับดีมาก กล่าวคือ สามารถเข้าใจ สารสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ จดจำสิ่งที่อ่าน สามารถใช้ประโยชน์จากวิธีการนำเสนอได้ เป็นต้น

- การพูด นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการพูดอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ สามารถพูด ถ่ายทอดความคิดเห็นได้ ใช้สำนวนภาษาได้เหมาะสม แสดงสีหน้าท่าทางประกอบการพูดได้ เป็นต้น

- การเขียน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการเขียนอยู่ในระดับดีมาก คือ สามารถใช้ภาษาเขียนถ่ายทอดความคิดของตนเองได้ ใช้ภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องชัดเจน สามารถเขียนเรื่องราวที่สอดคล้องกับประสบการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

- สังคม นักเรียนมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ใช้ทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคลในกลุ่มได้เป็นอย่างดี

- เจตคติ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนมีความสำคัญต่อการเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมมาก

9.1.2 ด้านครู

การปฏิบัติงานตามโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในปีที่ 2 พบว่าครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวนทั้งสิ้น 60 เรื่อง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้

- ครูเกิดความรู้ ความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดแทรกทักษะการสื่อสารในสาระวิชาที่ทำการสอน

- ครูเรียนรู้เทคนิคหลากหลายในการสอนแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสารในสาระวิชาที่ทำการสอน เช่น เทคนิคกระบวนการกลุ่ม การจัดทำโครงงาน เทคนิคการสอนแนวพุทธวิธี กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

- ครูเกิดทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีคุณค่าของการทำงานร่วมกัน

- ครูมีความพึงพอใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสอดแทรกทักษะการสื่อสาร

9.1.3 ด้านผู้บริหาร

จากการบริหาร โครงการ และการทำวิจัย ในส่วนของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารเกิดการเรียนรู้หลายประการ ดังนี้

- ทราบปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

- เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการประสานความร่วมมือของคณะครู รวมทั้งนักวิจัยภายนอก ชุมชน ในการดำเนินโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

- เรียนรู้เจตคติของครูเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

9.1.4 ด้านนักวิจัยภายนอก

ผลการเรียนรู้ในส่วนของนักวิจัยภายนอกมีหลายประการเช่นเดียวกัน คือ

- รู้และเข้าใจลักษณะการทำงานด้านการวิจัยและพัฒนาของครู และการสอนนักเรียนเพื่อให้เกิดทักษะการสื่อสาร

- เรียนรู้รูปแบบที่ดีของการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

- เกิดทักษะการสัมภาษณ์ พูดคุย และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู และผู้บริหารโรงเรียน

- เรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการด้านการเสริมสมรรถภาพ ความเป็นนักวิจัยของครูและผู้บริหาร

- เรียนรู้ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการทำงานตามโครงการของครู

9.2 ผลผลิต

9.2.1 นักเรียน

ผลผลิตของนักเรียน ได้แก่ ชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้น ตามกลุ่มสาระเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ผลงานเขียนเรียงความของนักเรียน เป็นต้น

9.2.2 ครู

ผลผลิตของครู ปรากฏให้เห็นงาน แผนการสอน โดยที่ครูทุกคนมีแผนการสอนบูรณาการแบบสอดคล้องทักษะการสื่อสาร และมีรายงานการวิจัยชั้นเรียนครบทุกคน จำนวนทั้งสิ้น 60 ชิ้น

9.2.3 ผู้บริหาร

ผู้บริหาร มีการวิจัยและพัฒนาเชิงการประเมินโครงการ มีรูปแบบการจัดปัจจัยเกื้อหนุน การนิเทศ การประชาสัมพันธ์ผลงานต่อชุมชน

9.2.4 นักวิจัยภายนอก

นักวิจัยภายนอกมีบันทึกการติดตามโครงการทุกภาคเรียน และมีรายงานการวิจัยการพัฒนาสมรรถภาพครูและผู้บริหาร เช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียน

10. ข้อเสนอแนะในการนำนวัตกรรมไปใช้

การสอนทักษะการสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียน เป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรนำไปใช้ฝึกให้แก่ นักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบเพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตที่มี ประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การสอดคล้องในวิชาที่ครูสอนควร ได้มีการเตรียมการเป็นอย่างดีโดยครูผู้สอน และให้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาที่สอน การจัดสถานการณ์ควรให้ นักเรียนได้มีโอกาสพูด อ่าน และ เขียนได้โดยเสมอภาคและทั่วถึง และเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม การประเมินผลทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ควรใช้วิธีการอย่างหลากหลาย และครอบคลุมในหลาย ๆ สถานการณ์ทั้งในวิชาที่สอน และสถานการณ์ โดยทั่วไป การประเมินผลควรกระทำทั้งในส่วนของผู้สอนและผู้เรียน

.....

คณะผู้วิจัยและผู้จัดทำสรุปรายงานการวิจัย

1. คณะผู้ดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย RDL 07/ N

โรงเรียนในโครงการ : โรงเรียนพานพิทยาคม จ.เชียงราย

หัวหน้าโครงการ : นายทำนอง จินะเมืองใจ โรงเรียนพานพิทยาคม จ.เชียงราย

นักวิจัยภายนอก : นางชมพูนุช เศรษฐปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

นักวิจัยร่วม : ดร.บุญเลิศ คำปิ่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 8 จ.เชียงใหม่

2. ผู้จัดทำสรุปรายงานการวิจัย

ดร.บุญเลิศ คำปิ่น